

FILMSKO OKOLJE OB DRASTIČNEM ZMANJŠANJU PRORAČUNA OSTALO ŠE BREZ 700.000 EUR

Igor Kadunc

KO SMO ZA LETO 2012 NAPOVEDOVALI, DA BODO SREDSTVA, NAMENJENA FILMU, STRMOGLAVILA (GLEJ ČLANEK »JE PODPORA SLOVENSKEMU FILMU V LETU 2012 DOSEGLA DNO?«, *EKRAN*, SEPTEMBER 2012), NAS JE REALNOST ŠE ENKRAT NEGATIVNO PRESENETILA. SFC NI USPEL POČRPATI NIČESAR OD 700.000 € ZA AVDIOVIZUALNE PROJEKTE (V NADALJEVANJU AV), KAR SMO TEDAJ SICER JASNO NAPOVEDALI. Z DANAŠNJEGA STALIŠČA JE ZANIMIV TUDI TEDAJ ZAPISANI ZAKLJUČNI STAVEK: »ČE HOČE FILM PREŽIVETI, JE NUJNO NA OKOPE!«

Kako je lahko prišlo do tega, da se je poleg zmanjšanja z rebalansom za leto 2012 v višini 3,9 mio € prejelo in porabilo še za 700.000 € manj od sicer odobrenega? Torej se je dodatno ministru Šuštaršiču pustilo za en celovečerec sredstev!

Že ob prvih številkah rebalansa proračuna za leto 2012 je bilo jasno, da so novi oblastniki ugotovili, da AV projekti, namenjeni predvajanju na TV-postajah, enostavno ne zaslužijo, da bi se zanje porabilo 1,5 mio €. Morda nekateri projekti resnično niso v celotiuspeli, vendar so bili s tem denarjem financirani projekti, kot sta *Otroci s Petrička* (2007, Miran Zupanič) ali *Aleksandrinke* (2011, Metod Pevec), pa tudi projekti, ki nosijo v sebi dragocene zgodovinske zapise, kot so film o Kocbeku (*Pesnik v pogrezu zgodovine*, 2004, Miran Zupanič), Golem otoku (*Gradimo novi svet*, 2011, Marko Kobe) in podobni. Zagotovo pa so bila ta sredstva naložba v izgradnjo avtorjev in filmskih delavcev in tudi za ustvarjalna iskanja na novem področju AV projektov. Morda zgolj zaradi uredniške politike televizij ti filmi niso bolj prisotni v zavesti gledalcev, saj gre za projekte, ki

so v osnovi namenjeni večkratnim predvajanjem.

Kakorkoli, maja 2012 se je MIZKŠ odločilo, da bo za ta namen odobrilo »le« 700.000 €. Vendar smo že tedaj mnogi vedeli, da bo tudi to morda preveč in bi bilo bolje letos nameniti več sredstev za filme in programske stroške. Za slednje je SFC namreč dobil premalo denarja in je bilo že tedaj jasno, da SFC ne bo mogel izpolnjevati niti starih pogodbenih obveznosti za sofinanciranje filmov, arhivsko gradivo in promocije ter distribucije (kar se je tudi zgodilo). Je to vedelo vodstvo SFC in skušalo MIZKŠ »dopovedati«, da zaradi zamud pri sprejemu rebalansa za AV ne bo moč porabiti vseh za to predvidenih sredstev? Dejstvo je, da tega odgovorni na MIZKŠ niso doumeli in so dodatno ogrozili tako in tako pičila kinematografiji odmerjena sredstva.

Tudi v letu 2012 je ostal problem iz leta 2011, namreč nesposobnost SFC in MIZKŠ, da bi nujno potrebne akte SFC pravočasno sprejeli, da bi se procesi ob omejenih sredstvih vendarle lahko od-

vijali. Gre za potrebne akte za razpise in Program dela in finančni načrt za 2012 (v naprej Program). Za izvedbo AV-razpisa nujni *Pravilnik o izvedbi postopka izbire projektov, pogojih in merilih za izbor avdiovizualnih projektov* je recimo svet SFC sprejel reci in piši šele 12. 6. 2012! Še huje pa je bilo, da je še kasneje, 29. junija, sprejel Program. Ker pa ga mora vedno potrditi še vlada, ga SFC dejansko ni imel do 2. avgusta! Ker je bila vlada pač zasedena z drugimi »pomembnimi« zadevami in jih popoln zastoj pri financiranju starih in novih obveznosti »nekim filmarjem« ni skrbel. Prepričan sem, da se to ne bi zgodilo, če bi imeli še samostojno ministrstvo.

Žal pa direktor SFC in člani sveta v dani situaciji niso uvideli, da lahko nepovratno izgubijo denar. Takoj po sprejemu Programa bi morali objaviti razpis za AV-projekte. Za filme se je namreč vedelo, da se v bistvu ne mudi, kajti denarja za nove projekte s porabo sredstev v 2012 tako in tako ni bilo. Vsak vsaj malo razmišljujoč človek si namreč lahko naredi časovnico razpisa. Nekaj dni je potrebno, da ga Uradni list objavi. Nato je mesec

dni časa za prijavo projektov. En teden za odpiranje in potem vsaj tri do štiri tedne za ocenjevanje. To pomeni, da bi ob polni angažiranosti prišli do osnutka programa najprej v dobrih dveh mesecih. Potem je potrebno pregledati pritožbe in pripraviti pogodbe za podpis. Tudi za to se običajno potrebuje najmanj dva pa do štiri tedne. Tako so prve pogodbe lahko podpisane tri mesece po objavi ali še kasneje. Ker SFC lahko razen 25 % avansa izplačuje šele 30 dni po predložitvi dokumentacije (računov, pogodb avtorjem ...), je jasno, da bi bilo možno, če bi bil razpis objavljen recimo 10. avgusta, porabiti denar za avanse in morda še dodatnih 25 %. Torej namesto 700.000 € največ 350.000 €. Ob tem je moralo biti (ali pa bi moralo biti!) vsem jasno, da je neporabljen denar za SFC izgubljen. Razen, če bi prišlo do dogovora z MIZKŠ oziroma vlado, da se sprejme sprememba Programa.

Vendar očitno dejstvo, da se lahko izgubi denar za »filmarje«, direktorja SFC in članov sveta ni srbelo. Bolj se jim je zdelo potrebno pridobiti denar za pokritje materialnih stroškov in za plače z zaračunavanjem storitev od prijavi. Zaradi tega so kljub ostremu nasprotovanju vztrajali, da SFC sprejme »Tarifo« in z njeno pomočjo zaračuna prijaviteljem za »kot da« storitve okoli 10.000 €. Samo zaradi tega niso objavili razpisa takoj po 2. avgustu, ko bi ga lahko, ampak šele 29. septembra, ko je »Tarifo« potrdila vlada. To pa je bilo usodno prepozno. Če vemo, da potrebujemo od razpisa do prvega podpisa pogodbe štiri mesece, je jasno, da je vodstvo SFC s tako pozno objavo razpisa hote ali ne hote dosegel, da za AV ne bi bil porabljen niti 1 evro! Še več. Rezultati razpisa še sedaj niso javno objavljeni. Nekateri prijavitelji so dobili le obvestila, da so njihovi projekti izbrani. Tako tudi še niso prejeli odločb, kaj šele da bi podpisali pogodbe. Zaradi morda 10.000 € za pokritje svojih plač in materialnih izdatkov so onemogočili sofinanciranje potencialnim avtorjem najmanj v višini 175.000 € (toliko je 25 % avansa od 700.000 € razpisanega denarja). Prepričan sem, da bi jim avtorji izbranih projektov dali 10.000 € denarja kot prostovoljni prispevek za delovanje SFC. Kot »povračilni udarec« dr. Žigi Turku! Tako pa je SFC pobral denar za delovanje, avtorji pa so ostali brez sredstev za ustvarjanje.

Res so se na SFC septembra vendarle začeli zavedati, da bodo izgubili 700.000 €, in so se začeli ukvarjati z rebalansom Programa. Vendar ponovno z velikimi zamudami. Na dnevnem redu sveta se je rebalans pojavil šele 15. 10. 2012, ko ga je svet sprejel. Vendar se je potem ponovno zapletlo, kajti vlada ga do konca leta sploh ni obravnavala. Pa čeprav se je gradivo 10. decembra 2012 vendarle pojavilo med gradivi za obravnavo na vladi. Zakaj MIZKŠ v dveh mesecih ni dobilo potrebnega soglasja drugih ministrstev, ni znano. Zelo verjetno pa je, da dr. Turk ni uspel prepričati dr. Šušteršiča, da bi denar ostal filmskemu področju. To je seveda nedopustno. Da bi do tega lahko prišlo, smo se nekateri zavedali že ob sprejemu rebalansa proračuna države, ko so se izdatki po končanem usklajevanju povečali, prihodki proračuna pa ne. Že tedaj je dr. Šuštaršič napovedal, da bodo izdatki manjši, kot jih je predvideval rebalans proračuna države. To se lahko zgodi samo tako, da vsi upravičenci ne porabijo vsega, kar jim je sicer z odločbami dodeljeno. Pri filmu in še drugod se je zgodilo prav to in minister Šušteršič se je resnično lahko pohvalil, da so bili izdatki proračuna manjši od predvidenih.

Ker vlada ni sprejela spremembe programa SFC, je z 31. 12. 2012 filmska srenja dokončno in nepovratno ostala brez 700.000 €! Za en celovečerni film sredstev! Nekateri so to vedeli že prej. Drugi smo to lahko ugotovili šele kasneje, kajti o tem ni bilo do pred kratkim nobenega podatka. Niti direktor niti člani sveta SFC se za izgubljeno niso opravičili avtorjem in njihovim družinam. Prav tako ne potencialnim gledalcem!

Ampak to jih ni prav nič izučilo. Tudi v leto 2013 je SFC stopil brez veljavnega Programa za 2013! Za znesek razpoložljivega denarja so vedeli od konca novembra, ko je bil sprejet letni načrt za 2013. Pravzaprav so bili s številkami seznanjeni že septembra, ko so o tem razpravljali na svetu SFC. Tako bi ga zagotovo lahko pripravili in sprejeli najkasneje v začetku decembra. Vendar jih slabe izkušnje tega leta niso ničesar naučile. Program so sprejeli šele sredi januarja. MIZKŠ je ponovno potrebovalo mesec in pol, da ga je končno (še) 5. marca letos sprejel

pooblaščen odbor vlade. Glede na tvit dr. Turka smo mu lahko pravzaprav celo »hvaležni«, da se je to zgodilo. Dogajanje okoli imenovanja Igorja Prodnika za direktorja Viba filma mu namreč ni bilo čisto nič všeč. Da lahko MIZKŠ deluje tudi hitreje, je dokaz v tem, da so za sprejem Sklepa o spremembi Sklepa o ustanovitvi Viba filma potrebovali le tri dni!

V soboto, 16. marca, sem Program 2013 po poizvedovanju končno dobil na vpogled (objavljen je na spletni strani SFC). Seveda za AV-medije ni na razpolago 1,4 mio €, kar bi kompenziralo izpad v letu 2012, ampak ponovno le 700.000 €. Torej le za sofinanciranje že objavljenega razpisa. Potrjeni Program 2013 seveda pomeni, da se bodo po dveh in pol mesecih popolnega zastoja v delu SFC vendarle sprostila plačila producentom. Da ne bi gojili preveč iluzij; v programu je zapisano, da novih razpisov v letu 2013 sploh ne bo! To je sicer popolnoma zgrešeno, kajti razpise bi morali objaviti tudi v letu 2013. Ne glede na to, da se bodo lahko izplačila zanje predvidela šele v letu 2014. Brez tega ponovno izgubimo 4 do 5 mesecev. Tako bo lahko prišlo do podpisa pogodb za denar 2014 šele maja 2014 namesto možnega januarja 2014. Res, ponovno velika napaka!

Pregovor pravi, da priložnost zamujena ne vrne se nobena! Zaradi tega sta film oziroma filmska kultura v letu 2012 izgubila še za dodatnih 0,41 % sredstev, v proračunu namenjenih za kulturo (torej je prejel film namesto 2,63 % le 2,22 % vseh sredstev, namenjenih kulturi). Leta 1999 je bilo temu področju namenjenih nekaj manj kot 4%! Eno celo leto delovanja »filmarjev« je tako šlo v nič. Se bo kaj spremenilo z na novo oblikovanim Ministrstvom za kulturo in delovanjem »filmske iniciative«? Tega si močno želimo zaradi čudovitih ljudi, ki ustvarjajo filme še naprej kljub katastrofalnemu delovanju sistema v letih 2011 in 2012. Upanje umre zadnje!

1 »Zaradi vsega omenjenega v letu 2013 nismo sposobni izvesti nobenega javnega razpisa za sofinanciranje realizacije (z izjemo študijskih filmov).« Glej: Program 2013, stran 8.